

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

Afdeling Radiotherapie

PATIENTENINFORMATIE

De afdeling Radiotherapie

De informatie in deze folder is bestemd voor patiënten die binnenkort bestraald gaan worden op de afdeling Radiotherapie van het LUMC. In deze folder vindt u informatie over de gang van zaken op de afdeling en wordt ingegaan op mogelijke vragen die u kunt hebben. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u daarmee altijd terecht bij één van onze medewerkers. Tevens bevelen wij de folder 'Radiotherapie' van het KWF aan. Deze folder ontvangt u bij het eerste bezoek aan de afdeling.

1 Algemene informatie

1.1 Wat is Radiotherapie

Radiotherapie is een behandeling door middel van straling. Bestraling speelt een rol bij de behandeling van een groep aandoeningen waarbij lichaamscellen zich ongecontroleerd vermenigvuldigen. Het gaat hierbij meestal om kwaadaardige tumoren of kanker. De straling remt de cellen in hun groei en kan ze doden. De dode cellen worden daarna door het lichaam opgeruimd. De gezonde cellen in de omgeving van het zieke weefsel raken tijdens de bestraling eveneens beschadigd, maar kunnen zich herstellen tussen de dagelijkse bestralingsbehandelingen. De uitwerking van de bestraling op de cellen duurt nog geruime tijd voort nadat de bestralingsbehandeling is afgerond.

Hierdoor is het uiteindelijke effect van de behandeling pas na vele weken te beoordelen. In die tijd herstellen de gezonde cellen zich van de bestraling. Straling is onzichtbaar en niet te voelen. Een bestralingsbehandeling doet dus geen pijn. Ook wordt u niet radioactief door de behandeling.

1.2 Medewerkers van de afdeling Radiotherapie

Het team van de afdeling bestaat uit:

- radiotherapeuten
- radiotherapeutisch laboranten
- assisterend laboranten
- klinisch fysici
- moulage medewerkers
- verpleegkundigen
- doktersassistenten
- secretaressen
- maatschappelijk werk
- diëtiste

1.3 Afsprakensysteem

Eerste afspraak

Zodra uw verwijzend arts u heeft aangemeld voor bestraling, wordt u op onze oproeplijst geplaatst. Als u aan de beurt bent, ontvangt u (schriftelijk of telefonisch) een afspraak voor het eerste gesprek, waarin uw behandelend arts uitleg geeft over de behandeling, en zal de voorbereiding (lokalisatie) plaatsvinden. Tijdens deze voorbereiding worden opnieuw röntgenfoto's of een CT-scan gemaakt, waarbij het te bestralen gebied wordt 'afgetekend'.

Tweede afspraak

Als tijdens het eerste gesprek blijkt dat de lokalisatie niet direct kan plaatsvinden, zult u hiervoor een vervolgspraak krijgen.

U krijgt deze direct mee, of wordt hiervoor telefonisch (of per brief) opgeroepen.

Bestralingen

Na de lokalisatie krijgt u de afspraak voor de eerste bestraling. Op de eerste bestralingsdag ontvangt u de vervolgspraken voor de rest van de week. Op vrijdag kunt u de nieuwe afspraken voor de week erna uitprinten bij het scanapparaat. U kunt een voorkeurstijd voor het tijdstip van de bestraling aangeven. Formulieren hiervoor kunt u aan de secretaresse vragen. Bij het maken van de bestralingsafspraken houden wij zoveel mogelijk rekening met uw wensen. In de eerste bestralingsweek is dit vaak niet haalbaar. Tevens kan het om technische of praktische redenen soms noodzakelijk zijn om van uw voorkeurstijd af te wijken. Als u tijdens de bestralingsserie een combinatieafspraak met een andere afdeling heeft, of een ander bijzonder verzoek heeft, kunt u dit aangeven op het daarvoor bestemde formulier. Dit formulier is verkrijgbaar bij de receptie radiotherapie. Het ingevulde formulier dient u uiterlijk de dinsdag voorafgaand aan de week van uw verzoek in te dienen.

1.4 Prettig verblijf

Onze medewerkers doen hun best om uw verblijf op de afdeling zo prettig en respectvol mogelijk te laten verlopen. Wij stellen

het op prijs dat u ook respectvol met onze medewerkers en andere patiënten omgaat.

1.5 Patiëntveiligheid

Op de afdeling Radiotherapie vinden wij patiëntveiligheid belangrijk. Met veiligheid bedoelen we de mate waarin uw verblijf op de afdeling zonder schade, complicaties of bijwerkingen ten gevolge van fouten of (bijna) missers door onze medewerkers verloopt. Om persoonsverwisseling te voorkomen zal bij uw eerste bezoek aan onze afdeling een pasfoto worden gemaakt die in uw dossier komt. U heeft zelf ook een rol in de veiligheid van uw behandeling. Om u hierbij te ondersteunen ontvangt u de patiëntveiligheidskaart. Het is belangrijk deze kaart te lezen voor het starten van uw behandeling. Bij vragen kunt u terecht bij één van onze medewerkers.

1.6 Legitimatie

Vanaf 1 februari 2009 controleert het LUMC actief uw identiteit. De receptie-medewerker kan u vragen zich te identificeren. Neemt u daarom bij elk bezoek aan het LUMC een identiteitsbewijs mee (zoals paspoort, rijbewijs of identiteitskaart). Meer informatie kunt u vinden op: www.rijksoverheid.nl

1.7 Behandelingsovereenkomst

Tijdens het eerste gesprek bespreekt de radiotherapeut met u wat de behandeling inhoudt. Hierna zult u gevraagd worden of u hiermee akkoord gaat. Als u instemt met de behandeling is er sprake van een behandelingsovereenkomst tussen u en de radiotherapeut. Deze wordt in het dossier vastgelegd.

1.8 Vervoer / parkeren

Informatie over vergoeding van taxi- / openbaar vervoer of eigen vervoer kunt u krijgen bij uw verzekeringsmaatschappij. Het is raadzaam om de afsprakenkaartjes te bewaren. Op verzoek kunt u aan het einde van de bestralingsserie een verklaring t.b.v. vervoer van ons krijgen. Parkeren kunt u in de parkeergarage in het LUMC. Uitsluitend voor patiënten die bestraald worden (dit geldt dus niet voor de eerste afspraak met de radiotherapeut, afspraken ter voorbereiding van de bestraling, of controleafspraken op de poli) is parkeergelegenheid bij de K-ingang via de Eindhovenweg. Wanneer u zich meldt voor de eerste bestraling, zult u bij de receptie radiotherapie de benodigde uitrijkaarten voor de duur van de bestraling ontvangen.

1.9 Wachtijdregistratie

Op de website van het LUMC kunt u de wachttijden van onze behandelingen terugvinden: www.lumc.nl > organisatie A – Z > klinische oncologie > radiotherapie

1.10 Verbetersuggesties / klachtenregistratie

Wij staan open voor uw suggesties ter verbetering. U kunt hiervoor een formulier verkrijgen bij de receptie, en deze na het invullen in de brievenbus bij de receptie doen. Het kan onverhoopt voorkomen dat u niet tevreden bent over uw behandeling of bejegening en dat dit aanleiding geeft tot een klacht. U kunt in eerste instantie proberen uw klacht te bespreken met de directe betrokkene(n). Mocht dit niet tot een bevredigende afhandeling van de klacht leiden, dan kunt u zich schriftelijk wenden tot het managementteam van de afdeling Radiotherapie dat wekelijks vergadert onder voorzitterschap van het afdelingshoofd Prof. Dr. C.A.M. Marijnen (stafcentrum Klinische Oncologie K1-P, LUMC, postbus 9600, 2300 RD Leiden). In overleg met u zal de verdere procedure voor behandeling van de klacht worden afgesproken. Mocht er bij u na de behandeling van uw klacht onverhoopt nog onbegrip of ontevredenheid bestaan, dan kunt u contact opnemen via het Patiëntenservicebureau, of met de Klachtencommissie van het LUMC: 071 – 5262589 / Klachtenbehandeling LUMC, Postbus 9600, 2300 RC Leiden.

1.11 Contact

Voor vragen zijn wij op werkdagen van 8.00 uur tot 16.30 uur telefonisch bereikbaar. Receptie Radiotherapie 071 – 526 3525 Zorgpost 071 – 526 4837. Bij geen gehoor kunt u contact opnemen met de receptie van de afdeling radiotherapie. Maatschappelijk

werk 071 - 526 9111 (pieper 9190)
Polikliniek Radiotherapie 071 – 526 1990
Mochten zich in de avonduren of in het
weekeinde problemen voordoen, neemt u
dan contact op met uw huisarts.

2 Eerste gesprek met de radiotherapeut (± 30 minuten)

Voordat de bestralingsbehandeling start, heeft u een gesprek met de radiotherapeut. Hij of zij geeft uitleg over de behandeling. U kunt hier met al uw vragen over de behandeling terecht. Zo nodig wordt een lichamelijk onderzoek verricht. Na het eerste gesprek kunnen, afhankelijk van het te bestralen gebied, nadere afspraken worden gemaakt voor masker, afdekking, goudmarkers of contrastvloeistof. Als u op het hoofd/hals gebied moet worden bestraald, wordt een kunststof masker gemaakt. Dit masker houdt het hoofd/halsgebied op zijn plaats, zodat u tijdens de bestraling stil kunt blijven liggen. Als u wordt bestraald op een plekje op de huid, kan gebruik gemaakt worden van een afdekking om het te bestralen gebied heen. Zowel het masker als de afdekking worden door de moulage medewerkers gemaakt. Deze afspraak is aansluitend aan het gesprek met de radiotherapeut.

Als u op uw prostaat wordt bestraald, bespreekt de radiotherapeut met u of u in aanmerking komt voor goudmarkers. Goudmarkers zijn kleine gouden staafjes (doorsnede 1 mm, lengte 5 mm) die in de

prostaat worden ingebracht. De markers worden gebruikt om tijdens de behandeling de positie van de prostaat te bepalen.

Het inbrengen van de goudmarkers vindt plaats op de poliklinische OK van de afdeling Urologie LUMC.

De voorbereidings-CT (zie hoofdstuk 3)

Het bepalen van het bestralingsgebied (20 minuten) wordt één week na het inbrengen van de goudmarkers gemaakt.

Voor sommige behandelingen is het noodzakelijk om heel lokaal te bestralen.

Dit wordt gedaan met radioactieve bronnetjes die in het lichaam worden ingebracht. Deze inwendige bestraling heet brachytherapie. Brachytherapie kan in combinatie worden gegeven met uitwendige bestraling. Indien u in aanmerking komt voor brachytherapie, dan zal de radiotherapeut u hierover uitleg geven tijdens het eerste gesprek. Ook krijgt u een aparte folder met

informatie over brachytherapie. Op de afdeling Radiotherapie wordt ook medisch-wetenschappelijk onderzoek gedaan. Dit is belangrijk om betere behandelmethoden te ontwikkelen. Vaak is hierbij medewerking van patiënten nodig. Als u tijdens het eerste gesprek wordt gevraagd om hieraan mee te doen, zult u van de radiotherapeut specifieke informatie krijgen over het onderzoek. Voor algemene informatie over medisch-wetenschappelijk onderzoek kunt u terecht op www.lumc.nl > patiëntenzorg

3 Het bepalen van het bestralingsgebied (± 30 minuten)

Tijdens het simuleren of voorbereiden van de bestraling bepalen de radiotherapeut en radiotherapeutisch laborant wat het bestralingsgebied wordt (= lokalisatie). Voor de lokalisatie wordt u verzocht plaats te nemen in de wachtkamer bij de receptie 'Radiotherapie'. De laborant haalt u uit de wachtkamer en begeleidt u naar de kleedkamer. De laborant geeft uitleg hoe het bestralingsgebied bepaald wordt en vraagt u het deel van uw lichaam waarop u bestraald gaat worden te ontkleden. Met behulp van röntgenstraling wordt het te bestralen gebied in beeld gebracht. Dit kan op twee manieren worden gedaan: met behulp van de simulator (röntgenfoto's) of de CT-scan. U wordt door de laborant in een houding gelegd die het beste is voor de bestralingsbehandeling. Om deze houding bij iedere bestraling weer nauwkeurig terug te kunnen vinden, worden op uw lichaam instelpuntjes getoetoeëerd en/of lijnen gezet met stift en foto's gemaakt van de houding waarin u ligt. Deze procedure duurt een half uur tot een uur. Na de lokalisatie wordt een pasfoto van u gemaakt die in uw dossier komt en dient om persoonsverwisseling te voorkomen. Vervolgens krijgt u de afspraak voor de eerste bestraling mee van de laborant.

CT-scan met contrast

In een aantal gevallen is het noodzakelijk dat bij de CT-scan een contrastmiddel wordt toegediend. De radiotherapeut licht

u tijdens het eerste gesprek in of dit in uw geval nodig is. Belangrijk is dat u 3 uur voorafgaand aan het onderzoek niets eet of drinkt. Toediening gebeurt meestal via een infuus in de elleboog. In de meeste gevallen verloopt de toediening zonder problemen. In een klein aantal gevallen (<1%) komt een deel van de vloeistof buiten het bloedvat terecht, dit heeft normaliter geen ernstige gevolgen. Bij minder dan 1% van de patiënten treedt een milde allergische reactie op, zoals niezen. Ernstige reacties zijn uitermate zeldzaam.

4 De eerste bestraling (± 20 minuten)

Bij aankomst op de afdeling Radiotherapie meldt u zich weer bij de receptie. De secretaresse brengt de radiotherapeutisch laboranten op de hoogte dat u aanwezig bent en verwijst u door naar het bestralingstoestel waar uw behandeling zal plaatsvinden. U mag plaatsnemen in de wachtruimte van het bestralingstoestel. Als u aan de beurt bent, haalt de laborant u op uit de wachtkamer en geeft u uitleg over de gang van zaken op het bestralingstoestel. U kunt zich hierna ontkleden in een kleedkamertje. Met behulp van de instelpuntjes of lijnen die tijdens de lokalisatie op uw lichaam zijn aangebracht zorgen de laboranten ervoor dat u in de juiste houding komt te liggen. Het hele bestralingsplan wordt dan nagemeeten en gecontroleerd en vervolgens wordt de eerste bestraling uitgevoerd. U voelt

en ziet niets van de bestraling. Wel hoort u tijdens het stralen een zoemend geluid van het bestralingstoestel. Het toestel stopt even met stralen en de bestraling gaat weer verder. Het toestel zoemt opnieuw. U kunt van verschillende kanten worden bestraald. Het toestel stopt dan even, en draait om u heen naar de volgende kant. Het is van belang dat u rustig blijft liggen totdat u te horen krijgt dat het bestralen klaar is. Tijdens de bestraling bent u alleen in de behandelruimte. De laboranten houden u de hele tijd in de gaten door middel van twee camera's. Als de bestraling klaar is, kunt u zich weer aankleden. Bij het scanapparaat kunt u de afspraken voor de rest van de week uitprinten.

5 Overige afspraken

Bij de volgende bestralingsafspraken kunt u met behulp van het scanapparaat aanmelden. Met dit apparaat kunt u zelf de aanmelding doen door uw inschrijfkartaal te scannen. U kunt vervolgens doorlopen naar de wachtkamer van het bestralingstoestel. Mocht u hier hulp bij nodig hebben dan helpen de secretaresses u graag. Op vrijdag kunt u d.m.v. het scanapparaat de afspraken voor de volgende week uitprinten. Zie ook hoofdstuk 1.3. Als uw radiotherapeut u heeft verteld dat u 5x per week bestraald wordt, kan het toch voorkomen dat u – door feestdagen en/of onderhoud van het bestralingstoestel – 1 of 2 weken 4x in plaats van 5x per week moet komen.

Houd hiermee rekening in uw planning. Tijdens de behandeling wordt u regelmatig door de radiotherapeut gecontroleerd. De radiotherapeut kijkt naar het beloop van de bestraling en of u last heeft van bijwerkingen (zie hoofdstuk 6). Mocht u tussentijds klachten of problemen hebben, dan kunt u dat overleggen met de radiotherapeutisch laborant of secretaresse. Zo nodig regelen zij een tussentijdse afspraak met de radiotherapeut. Zo nodig worden andere afspraken voor u gemaakt, bijvoorbeeld met de diëtiste, mondhygiëniste of maatschappelijk werkster.

6 Zorgpost

De medewerkers van de Zorgpost van de afdeling Radiotherapie kunnen voor u een laagdrempelig aanspreekpunt zijn vóór, tijdens en na uw bestralingsbehandeling. Binnen de Zorgpost zijn drie (oncologie) verpleegkundigen en een assiterend radiotherapeutisch laborant werkzaam. Zij geven voorlichting, begeleiding en adviseren bij huid- en wondzorg en/ of andere bijwerkingen van de radiotherapie. Daarnaast kunt u bij hen terecht voor het bespreken van (na)zorg- en begeleidingsmogelijkheden zoals thuiszorg, sportprogramma's, maatschappelijk werk of andere psychosociale ondersteuning.

De medewerkers van de Zorgpost bieden een variabele ondersteuning aan. Afhankelijk van uw behoefte / behandeling kan het zijn dat een medewerker van de zorgpost:

- wonden in het bestralingsgebied verzorgt en hier adviezen over geeft;
- pijnklachten of andere bijwerkingen bespreekt;
- onduidelijkheden bespreekt t.a.v het behandeltraject;
- contact opneemt met de behandelend radiotherapeut voor overleg over klachten;
- thuiszorg inschakelt (als extra hulp thuis wenselijk is, bijvoorbeeld bij wondverzorging);
- aandacht geeft aan verwerkingsproblemen of vragen op psychosociaal gebied;
- indien gewenst hulp van een diëtiste of maatschappelijk werker inschakelt;
- gewicht controleert, infuus inbrengt en/ of bloed af neemt;
- toelichting geeft over deelname aan wetenschappelijk onderzoek;
- bespreekt wanneer en op welke wijze contact moet worden opgenomen tijdens de bestralingsbehandeling.

Gesprekken Zorgpost

Afhankelijk van de behandeling worden voor u op vaste momenten gesprekken ingepland bij de Zorgpost. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij patiënten die zowel chemotherapie als radiotherapie ondergaan of bij patiënten waarbij mogelijk huidproblemen

worden verwacht. Deze afspraken vindt u op het wekelijks afsprakenoverzicht.

Daarnaast kunt u indien gewenst gebruik maken van het inloopsprek uur Zorgpost, in dat geval meldt u zich aan de ontvangstbalie van de afdeling waar een medewerker u verder helpt.

Locatie Zorgpost

De medewerkers van de Zorgpost radiotherapie werken in wisselende ruimtes op de afdeling Radiotherapie. U kunt zich daarom net als bij een doktersafpraak melden aan de balie van de afdeling en plaatsnemen in één van de wachtkamers bij de ontvangstbalie. U wordt door de medewerker van de Zorgpost opgehaald uit de wachtkamer.

Contact Zorgpost Radiotherapie

Bereikbaar op werkdagen van 8.30 uur -16.30 uur 071 5264384 of via 071 5263525 (Receptie radiotherapie).

7 Bijwerkingen

In de loop van de bestralingsserie kunnen bijwerkingen optreden. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken weinig. De reacties van het lichaam op de bestraling zeggen niets over het effect van de behandeling. De bijwerkingen hangen samen met het gebied dat bestraald wordt. Maar er zijn ook een aantal algemene reacties die op kunnen treden,

zoals vermoeidheid, meer behoefte aan slaap en minder eetlust. De meeste bijwerkingen verdwijnen enkele weken na de laatste bestraling.

7.1 Vermoeidheid

Vermoeidheid komt vaak voor bij patiënten die bestraald worden. Uw lichaam gebruikt extra energie voor het herstel van gezond weefsel en het opruimen van dode kankercellen. Daarnaast kan het reizen van en naar onze afdeling, maar ook de spanningen rondom de ziekte en de behandeling, een flinke belasting voor u zijn. Probeer zoveel mogelijk ontspanning te zoeken en dingen te doen die u prettig vindt. Als u zich moe voelt, probeer dan inspanningen te vermijden en extra rust te nemen. De vermoeidheid kan enige tijd na de behandeling weer verdwijnen maar kan ook nog geruime tijd aanhouden, dit verschilt per persoon.

7.2 Verminderde eetlust

Door de bestraling kan u te maken krijgen met verminderde eetlust. Voor het herstel van uw lichaam is het echter van belang dat u toch goed en gevarieerd blijft eten. Het kan een oplossing zijn om vaker kleinere hoeveelheden te nemen. U krijgt een boekje met voedingsadviezen wanneer u met de bestraling start. Eventueel kunnen we de diëtiste voor u inschakelen. Ook voldoende drinken is belangrijk, liefst zo'n 2 liter per dag. De afvalstoffen, die zijn ontstaan ten gevolge van de bestraling, kunnen dan beter afgevoerd worden.

Na de behandeling zal de eetlust geleidelijk weer toenemen.

7.3 Huidreactie en huidverzorging

Het is heel normaal dat uw huid reageert op de bestraling. De mate waarin uw huid reageert hangt af van het soort stralen dat wordt gebruikt, de hoogte van de stralingsdosis en de plaats van de bestraling. De huidreactie is vaak het hevigst rondom operatielittekens en in huidplooiën, zoals de hals oksels en liezen. De huid in het bestraalde gebied kan na verloop van tijd rood en gevoelig worden en wat gaan trekken. Ook kan er na een aantal weken extra pigmentatie ontstaan waardoor de bestraalde huid donkerder wordt. Soms treedt jeuk op of verschijnen er kleine blaasjes. De huid kan stuk gaan en vochtig worden. Meestal herstelt de huid zich weer binnen twee tot vier weken na afloop van de bestralingen. Na de behandelperiode kan de huid echter kwetsbaar blijven en ook kan de kleur van de huid enigszins veranderen.

De volgende adviezen helpen de huid in het bestralingsgebied droog en stevig te houden:

- bij bestraling op de borst: vanaf de eerste dag van de bestraling twee keer daags poederen met ongeparfumeerde talkpoeder; geparfumeerde producten kunnen de huid extra irriteren
- in het halsgebied de bestraalde huid in plaats van talkpoeder, dagelijks verzorgen met Calendula- of Cetomacrogolcrème
- gebruik geen zeep op de aangetekende markeringen of bestraalde huid.
- gebruik op de bestraalde, intacte huid alleen alcoholvrije, milde deodorant.
- bij irritatie of jeuk kunt u eventueel Calendula crème gebruiken, breng dit alleen aan tussen en niet óver de eventuele huidmarkeringen op de huid want het is van groot belang dat deze er niet af gaan door het smeren van crème
- ga gerust onder de douche, niet in bad of zwemmen, let er daarbij op dat de eventuele huidmarkeringen blijven staan
- de huid droogdeppen met een zachte handdoek, dus niet wrijven
- scheer u alleen met een elektrisch scheerapparaat
- geen kleding dragen die schuurt op de bestraalde huid
- houd de bestraalde huid uit de zon
- geen pleisters op de bestraalde huid plakken
- probeer niet te krabben bij jeuk

Als u vragen heeft over de huidverzorging kunt u die stellen aan de laboranten op het bestralingsstoestel, aan de artsen of aan de verpleegkundigen.

7.4 Haaruitval

Als u bestraald wordt op een plaats met haargroei, dus op het behaarde hoofd, oksel of schaamstreek, kan het haar ter plaatse uit vallen. De mate van haaruitval is afhankelijk van de dosis die u krijgt en de grootte van het bestralingsgebied. Haaruitval treedt meestal op na enkele weken. De haargroei kan pas na enkele maanden weer op gang komen maar soms komt het haar niet meer terug. Als door de bestraling haaruitval verwacht wordt, kunt u al aan het begin van de behandeling een haarstukje of pruik laten aanmeten. Met een machtiging van de arts zal uw ziektekostenverzekering de kosten voor een deel vergoeden.

7.5 Mond en keelklachten

Bij bestraling van de mond, keel of slokdarm kunnen slikklachten ontstaan. De slijmvliezen zijn erg gevoelig voor straling en kunnen beschadigd raken waardoor pijnklachten ontstaan bij met name het eten en drinken. Ook kan smaakverandering optreden of zelfs verlies van de smaak. Als de speekselklieren mee bestraald worden, kunt u last krijgen van een droge mond en taai slijm in de keel. Een goede mondverzorging is belangrijk in deze periode. Als het nodig is schakelen we de mondhygiëniste en/of de diëtiste voor u in.

7.6 Buikklachten

Indien de darmen gedeeltelijk in het bestralingsgebied liggen, kunt u last krijgen van diarree of darmkrampen. Lig de blaas in

het bestralingsgebied dan zult u sneller aandrang hebben en dus vaker moeten plassen. Tevens kunt u bij het plassen last hebben van een branderig gevoel. Het is erg belangrijk om goed te blijven drinken. Mochten deze klachten in hevigheid toenemen, meld het dan aan onze medewerkers. Zij zorgen voor een afspraak met uw arts. U kunt eventueel medicijnen krijgen die deze klachten weer wat doen afnemen en adviezen over uw voeding in deze periode.

7.7 Psychosociale gevolgen

Door de ziekte en de behandeling hiervan maakt u waarschijnlijk een moeilijke periode door. Angst, ongerustheid, verdriet, hoop en het verwerken van deze hele situatie. Ook als u na de behandeling uw dagelijkse bezigheden weer op wilt pakken, gaat dat niet altijd even gemakkelijk. Het is voor veel mensen vaak moeilijk om over hun problemen en zorgen te praten, hoewel dat veel opluchting kan geven. Soms willen mensen hun partner, familie of vrienden niet belasten. Natuurlijk kunt u altijd bij de radiotherapeutisch laboranten terecht, zij zijn immers voor u het eerste aanspreekpunt en u ziet ze dagelijks. Ook kunt u uw problemen bespreken met de radiotherapeut, verpleegkundige of doktersassistente. Als u dat wilt, kunnen we een afspraak voor u maken met een maatschappelijk werker die aan de afdeling verbonden is. Bestraling op zich heeft geen invloed op seksualiteit. Wel kunnen bijwerkingen zoals lichamelijke bijwerkingen, vermoeidheid en psychische belasting de zin om te vrijen verminderen.

Het is belangrijk dat u zelf aangeeft waar u behoefte aan heeft. Geslachtsgemeenschap heeft geen nadelige invloed op de behandeling. De bestraling geeft geen risico voor uw partner, want u bent niet radioactief na de bestraling, er blijft geen straling in uw lichaam achter.

8 Controle na afloop van de bestralingsserie

Na de laatste bestraling wordt er een controleafspraak gemaakt bij de radiotherapeut, gewoonlijk 3 tot 6 weken na de laatste bestraling. Hiervoor krijgt u een oproep. Op dat moment zijn de acute bijwerkingen van de bestraling meestal grotendeels voorbij. Tijdens deze afspraak bekijkt uw arts het herstel na de behandeling en eventuele bijwerkingen waar u nog last van heeft, en bespreekt met u het plan voor de verdere controles. De controleafspraak vindt ook op de afdeling Radiotherapie plaats. U kunt voor deze afspraak geen gebruik maken van de parkeerplaatsen bij de K-ingang, deze zijn gereserveerd voor de patiënten die bestraald worden.

9 Instructies van de arts

- ☐ Het is van belang dat de tekeningen op de huid gedurende de hele bestralingsbehandeling zichtbaar blijven. Zie hoofdstuk 7.3 over huidverzorging.
- ☐ Het is belangrijk dat u ongeveer 1,5 à 2 liter vocht per dag drinkt om afvalstoffen uit uw lichaam af te voeren.

Onderstaande aanwijzing(en) alleen opvolgen als uw behandelend arts deze met u besproken heeft:

- ☐ Bijzonderheden m.b.t. lokalisatie en/of bestralingen van de endeldarm (rectum)
 - Het is voor u belangrijk dat bij de lokalisatie en alle bestralingen uw endeldarm (rectum) zo leeg mogelijk is en u een volle blaas heeft. Ga 1 tot 2 uur voorafgaand aan de lokalisatie of bestraling voor het laatst naar het toilet en drink vervolgens 2 glazen water (of ander vocht). Het doel is om mogelijke bijwerkingen (zoals frequentere aandrang tot urineren, dunnere ontlasting) te verminderen.
- ☐ Bijzonderheden m.b.t. lokalisatie en/of bestralingen van de blaas
 - Het is belangrijk dat u bij de lokalisatie en alle bestralingen een lege blaas heeft.
- ☐ Bijzonderheden m.b.t. lokalisatie met contrastvloeistof of bestralingen van de maag / nuchter blijven
 - Het is belangrijk dat u 3 uur voorafgaand aan het inbrengen van contrastvloeistof ten behoeve van de voorbereidings-CT niets eet of drinkt.
 - Het is belangrijk dat u bij de lokalisatie en alle bestralingen een lege maag heeft, of nuchter blijft na een licht ontbijt (beschuit en kopje thee). Als uw bestraling later op de dag gepland is, blijft u dan vanaf 4 tot 6 uur voorafgaand aan uw behandeling nuchter. Uw medicijnen kunt u gewoon innemen.

Uitgave
Juli 2013
Oplage 1000/7

Productie
Directoraat Communicatie LUMC

Albinusdreef 2, Postbus 9600, 2300 RC Leiden
www.lumc.nl